

ATC

АКРЕДИТАЦИОНО ТЕЛО СРБИЈЕ

АТС-ПА 01

ПРАВИЛА АКРЕДИТАЦИЈЕ

тринаесто издање

Београд, август 2021. године

ДАТУМ ПРИМЕНЕ ОВИХ ПРАВИЛА ЈЕ ОД 01.11.2021.

Садржај

1. ОПШТЕ	3
2. УВОД	7
3. АКРЕДИТАЦИЈА ТЕЛА ЗА ОЦЕЊИВАЊЕ УСАГЛАШЕНОСТИ	12
4. ПОЧЕТНА АКРЕДИТАЦИЈА	17
5. АКТИВНОСТИ У ЦИКЛУСУ АКРЕДИТАЦИЈЕ	25
6. ОБНАВЉАЊЕ АКРЕДИТАЦИЈЕ	26
7. ПРОМЕНЕ У ОБИМУ АКРЕДИТАЦИЈЕ	28
8. СУСПЕНЗИЈА АКРЕДИТАЦИЈЕ	28
9. ПРЕСТАНАК АКРЕДИТАЦИЈЕ	29
10. ПРИГОВОРИ И ЖАЛБЕ	30
11. ОБАВЕЗЕ	30
12. ПРЕКОГРАНИЧНА АКРЕДИТАЦИЈА	35
13. ПРЕЛАЗНЕ ОДРЕДБЕ	36

1 ОПШТЕ

1.1 Сврха

Правила акредитације (у даљем тексту: Правила) су правила Акредитационог тела Србије (у даљем тексту: АТС) којима се ближе уређује:

- начин спровођења поступка акредитације,
- захтеви које мора да испуни тело за оцењивање усаглашености,
- права и обавезе учесника у поступку добијања и одржавања акредитације.

1.2 Подручје примене

Правила су намењена запосленима у АТС-у, члановима органа и тела АТС-а, оцењивачима/експертима АТС-а и телима за оцењивање усаглашености.

1.3 Дефиниције

У Правилима се примењују дефиниције дате у следећим документима:

- Закон о акредитацији ("Сл. гласник РС", бр. 73/2010 и 47/2021);
- Уредба Европског парламента и Савета број 765/2008 којом се прописују захтеви за акредитацију и тржишни надзор у вези са трговањем производима (Уредба 765/2008);
- SRPS ISO 9000:2015 - Систем менаџмента квалитетом - Основе и речник;
- SRPS ISO/IEC 17011:2018 - Оцењивање усаглашености - Општи захтеви за акредитациона тела која акредитују тела за оцењивање усаглашености;
- SRPS EN ISO/IEC 17000:2020 - Оцењивање усаглашености - Речник и општа начела.

1.3.1 Акредитација

У складу са стандардом SRPS ISO/IEC 17011:2018, акредитација је атестирање тела за оцењивање усаглашености које обавља трећа страна, којим се званично показује његова компетентност да обавља одређене послове оцењивања усаглашености.

У складу са Законом о акредитацији ("Сл. гласник РС", бр. 73/2010 и 47/2021), акредитација је утврђивање од стране националног тела за акредитацију да тело за оцењивање усаглашености испуњава захтеве одговарајућих српских стандарда којима су преузети хармонизовани стандарди и када је применљиво, све додатне захтеве дефинисане за поједине области, како би се вршили одређени послови оцењивања усаглашености.

1.3.2 Акредитационо тело

Надлежно тело које обавља акредитацију.

Национално тело надлежно за акредитацију у Републици Србији је АТС.

1.3.3 Знак (логотип) акредитационог тела

Знак (логотип) који акредитационо тело користи за своју идентификацију.

1.3.4 Тело за оцењивање усаглашености

Тело које обавља активности оцењивања усаглашености и које може да буде предмет акредитације.

Напомена: Када се у овим Правилима користи израз тело за оцењивање усаглашености, он се односи и на подносиоца пријаве за акредитацију и на акредитовано тело за оцењивање усаглашености, уколико није другачије наведено.

1.3.5 Активност оцењивања усаглашености

Активност коју спроводи тело за оцењивање усаглашености када оцењује усаглашеност.

1.3.6 Обим акредитације

Специфициране активности оцењивања усаглашености за које се акредитација тражи или се додељује. Обим акредитације може бити фиксни и флексибилни.

1.3.7 Флексибилни обим акредитације

Флексибилни обим акредитације је обим акредитације исказан на начин који омогућава телу за оцењивање усаглашености да изврши измене у методологији и другим параметрима који су у оквиру компетентности тела за оцењивање усаглашености, као што је то потврдио АТС.

1.3.8 Шема/врста акредитације

Правила и процеси повезани са акредитацијом тела за оцењивање усаглашености на која се примењују исти захтеви.

Напомена: Захтеви за шеме акредитације укључују, али се не ограничавају на стандарде ISO/IEC 17020, ISO/IEC 17021, ISO/IEC 17025, ISO/IEC 17024, ISO 17034, ISO/IEC 17043, ISO/IEC 17065, ISO 15189 и ISO 14065.

1.3.9 Акредитационе активности

Појединачни оперативни задаци процеса акредитације.

1.3.10 Непристрасност

Постојање објективности

Напомена: Објективност значи да сукоби интереса не постоје или се решавају тако да не могу негативно да утичу на активности акредитационог тела које следе.

Напомена: Остали термини који су корисни приликом саопштавања елемената непристрасности су: „независност”, „непостојање сукоба интереса”, „непостојање пристрасности”, „непостојање предрасуда”, „неутралност”, „правичност”, „слободоумност”, „равноправност”, „неповезаност”, „уравнотеженост”.

1.3.11 Процес акредитације

Активности од пријаве до доделе акредитације и одржавања акредитације као што је дефинисано у шеми акредитације.

1.3.12 Симбол акредитације и позивање на акредитацију

Симбол акредитације је симбол који АТС издаје телима за оцењивање усаглашености да га користе ради позивања да су акредитована. Уместо симбола акредитације, акредитована тела за оцењивање усаглашености могу користити текстуално позивање на акредитацију, а могу се позивати на статус АТС-а као потписника мултилатералних споразума о међусобном признавању.

1.3.13 Одлука о акредитацији

Одлука о додељивању, одржавању, обнављању, проширењу, смањењу, суспендовању и повлачењу акредитације.

1.3.14 Додељивање акредитације

Додељивање акредитације за дефинисани обим акредитације.

1.3.15 Одржавање акредитације

Потврђивање наставка акредитације за дефинисани обим.

1.3.16 Проширење акредитације

Додавање активности оцењивања усаглашености у обим акредитације.

1.3.17 Смањење обима акредитације

Укидање дела обима акредитације.

1.3.18 Суспендовање акредитације

Постављање привремених ограничења за цео обим акредитације или његов део.

1.3.19 Повлачење акредитације

Укидање акредитације за целокупни обим.

1.3.20 Приговор

Израз незадовољства, другачији од жалбе, упућен АТС-у од стране било које особе или организације у вези са активностима АТС или акредитованог тела за оцењивање усаглашености, на који се очекује одговор.

1.3.21 Жалба

Захтев тела за оцењивање усаглашености за разматрање сваке неповољне одлуке о акредитацији а која се односи на жељени статус акредитације.

1.3.22 Оцењивање

Процес који је покренуо АТС да би се одредила компетентност тела за оцењивање усаглашености, заснована на стандард-у/има и/или другим нормативним документима, и да би се дефинисао обим акредитације.

1.3.23 Поновно оцењивање

Оцењивање које је обављено да би се обновио циклус акредитације.

1.3.24 Техника оцењивања

Метода коју користи АТС ради обављања оцењивања. Технике оцењивања могу да укључују, али се не ограничавају на: оцењивање на локацији, оцењивање са удаљености, осведочење, преиспитивање документа, преиспитивање фајла (предмета клијента тела за оцењивање усаглашености), провере мерења, преиспитивање перформанси у испитивању оспособљености и другим међулабораторијским поређењима, провере валидације, ненајављене посете, интервјуисање.

1.3.25 Осведочење

Посматрање тела за оцењивање усаглашености приликом обављања активности оцењивања усаглашености у оквиру његовог обима акредитације, које врши АТС.

1.3.26 Оцењивање са удаљености (remote assessment)

Оцењивање физичке локације или виртуелне локације тела за оцењивање усаглашености (онлајн средине која омогућава особама да извршавају процесе путем „cloud” сервиса/услуга), коришћењем електронских средстава.

1.3.27 Програм оцењивања

Низ оцењивања конзистентан са специфичном шемом акредитације које АТС спроводи код одређеног тела за оцењивање усаглашености током циклуса акредитације.

1.3.28 План оцењивања

Опис активности и аранжмана за оцењивање.

1.3.29 Особље акредитационог тела

Запослене или екстерно ангазоване особе које спровode активности у име АТС.

1.3.30 Оцењивач

Особа којој је АТС доделио задатак да сама или као члан тима за оцењивање спроведе оцењивање тела за оцењивање усаглашености.

1.3.31 Вођа тима

Оцењивач коме је додељена свеукупна одговорност за менаџмент оцењивањем.

1.3.32 Технички експерт

Особа коју је именовао АТС, која ради под одговорношћу оцењивача, пружа специфично знање или експертизу у вези са обимом акредитације који треба да буде оцењен, и која не оцењује независно.

1.3.33 Заинтересована страна

Особа или организација која има непосредан или посредан интерес за акредитацију.

1.3.34 Консултације

Учествовање у некој од активности тела за оцењивање усаглашености које је предмет акредитације.

1.3.35 Поступак акредитације

Утврђен начин за спровођење процеса акредитације.

1.3.36 Оцењивање усаглашености

Оцењивање усаглашености је поступак којим се утврђује да ли су испуњени захтеви одређени за производ, процес, услугу, систем, особу или тело.

1.3.37 Тим за оцењивање

Тим који спроводи оцењивање у поступку акредитације тела за оцењивање усаглашености и састоји се, по правилу, од вође тима, једног или више оцењивача и/или једног или више техничких експерата.

1.3.38 Посматрач

Особа која присуствује оцењивању, али не учествује у самом оцењивању.

1.3.39 Компетентност

Способност да се примене знања и вештине ради остваривања предвиђених резултата.

1.3.40 Сертификат о акредитацији

Сертификат о акредитацији је документ којим се потврђује да је тело за оцењивање усаглашености компетентно за обављање послова оцењивања усаглашености, за одређену област и обим.

1.3.41 Међународне организације

Међународне организације чији је АТС члан су: European co-operation for Accreditation (EA) - Европска организација за акредитацију, International Accreditation Forum (IAF) - Међународни форум за акредитацију и International Laboratory Accreditation cooperation (ILAC) - Међународна организација за акредитацију лабораторија.

1.3.42 Комбиновани знакови

Знакови ILAC или IAF мултилатералних споразума о међусобном признавању у комбинацији са симболом акредитације представљају комбиноване знакове за које АТС даје право акредитованим телима за оцењивање усаглашености да их користе.

1.3.43 Исправа о усаглашености

Извештај о испитивању, сертификат/уверење о еталонирању, извештај о узорковању, извештај или сертификат о контролисању, сертификат за производ, сертификат за систем менаџмента, сертификат за особу, извештај о верификацији и валидацији, извештај о испитивању оспособљености, који издаје акредитовано тело за оцењивање усаглашености за активности из додељеног обима акредитације.

1.3.44 Обнављање акредитације

Обнављање циклуса акредитације за дефинисани обим акредитације.

1.3.45 Прекид поступка акредитације

Окончање започетог поступка услед одустајања тела за оцењивање усаглашености или немогућности да се поступак спроведе у складу са овим правилима.

2 УВОД

2.1 Опште о акредитацији

Акредитација је начин за успостављање поверења на тржишту производа и услуга јер представља независну и непристрасну оцену компетентности тела која обављају послове испитивања, еталонирања, контролисања, сертификације, испитивања оспособљености или верификације и валидације. Доказивање усаглашености са захтевима прописа, стандарда и уговорних техничких спецификација је претпоставка за остваривање конкурентности на тржишту. У овом процесу је од изузетне важности да се користе услуге компетентних и технички оспособљених лабораторија, контролних тела, сертификационих тела, провајдера за испитивање оспособљености и тела за верификацију и валидацију, чиме се обезбеђује поверење у обављена испитивања, еталонирања, контролисања, сертификације, испитивања оспособљености, верификације и валидације.

Инфраструктура квалитета у Републици Србији је успостављена на основама четири закона:

1. Закон о техничким захтевима за производе и оцењивању усаглашености („Сл. гласник РС”, бр. 49/2021);
2. Закон о метрологији („Сл. гласник РС”, бр. 15/2016);
3. Закон о стандардизацији („Сл. гласник РС”, бр. 36/2009 и 46/2015);
4. Закон о акредитацији („Сл. гласник РС”, бр. 73/2010, 47/2021).

Активно учешће АТС-а у европским и међународним организацијама за акредитацију и усклађивање правила и поступка акредитације са међународним стандардима, политиком и принципима ЕА, IAF и ILAC, обезбеђује препознавање и прихватање, на међународном нивоу, резултата оцењивања усаглашености спроведеног у Републици Србији, претходно акредитованих код АТС-а.

2.2 Акредитационо тело Србије

2.2.1 Општи подаци:

Пун назив: Акредитационо тело Србије

Скраћени назив: АТС (ATS)

Назив на енглеском: Accreditation Body of Serbia

Скраћени назив на енглеском: ATS

Седиште: Влајковићева 3, V спрат, 11000 Београд 6, поштански фах 92, Србија

E- mail: office@ats.rs

Интернет страница: www.ats.rs

2.2.2 Правни статус

АТС је једино тело у Републици Србији коме се Законом о акредитацији поверава обављање послова акредитације. Оснивач АТС-а је Република Србија, за коју оснивачка права врши Влада, у складу са законом.

АТС је установа која се региструје у складу са законом.

Правна акта на којима се заснива рад АТС су: Закон о акредитацији ("Сл. гласник РС", бр. 73/2010 и 47/2021), Одлука о изменама и допунама одлуке о оснивању Акредитационог тела Србије ("Сл. гласник РС", бр. 79/2021) и Статут Акредитационог тела Србије.

АТС је основан Одлуком о оснивању Акредитационог тела Србије („Сл. гласник РС“ број 96/2006) и као правно лице уписан у судски регистар Трговинског суда у Београду, регистарски уложак бр. 5-978-00 од 8. децембра 2006. године.

2.2.3 Надлежности и одговорност за поступке

Законом о акредитацији уређени су: положај и рад АТС-а, послови АТС-а, органи и тела АТС-а, средства за рад, поступак акредитације, прекогранична акредитација и надзор над радом АТС-а.

Сходно Закону о акредитацији, АТС обавља следеће послове:

1. утврђује компетентност тела за оцењивање усаглашености за обављање послова испитивања, еталонирања, контролисања, сертификације производа, сертификације система менаџмента, сертификације особа, испитивања оспособљености, верификације и валидације;
2. утврђује компетентност за обављање других послова оцењивања усаглашености, у складу са посебним законом;
3. утврђује, спроводи и објављује правила акредитације која су заснована на одговарајућим српским, међународним и европским стандардима и документима међународних и европских организација за акредитацију;
4. води јавни регистар акредитованих тела за оцењивање усаглашености;
5. води јавни регистар екстерно ангажованих оцењивача и техничких експерата према врсти акредитације и експерата ангажованих за поступак одлучивања о акредитацији уважавајући начела прописа којима је регулисана заштита података о личности.
6. учествује, односно представља Републику Србију у раду међународних и европских организација за акредитацију и одржава чланство у Европској организацији за акредитацију (EA);
7. обавља и друге послове, у складу са законом, оснивачким актом и статутом.

Средства којима послује АТС су у државној својини.

АТС не обавља послове ради стицања добити.

За обавезе у правном промету са трећим лицима АТС одговара целокупном имовином.

2.2.4 Знак (логотип) АТС-а и симбол акредитације

АТС има знак (логотип) који користи за сопствену идентификацију и који је интелектуална својина АТС-а. Он се користи у складу са *Правилма за коришћење знака (логотипа) Акредитационог тела Србије, АТС-ПА07*. АТС на основу уговора о лиценци потписаног са IAF-ом, користи IAF MLA знак у комбинацији са својим знаком (логотипом) да означи свој статус потписника Споразума о међусобном признавању еквивалентности система акредитације у оквиру IAF-а, односно на основу одобрења ILAC-а користи ILAC MRA знак у комбинацији са својим знаком (логотипом).

АТС након доделе акредитације акредитованом телу за оцењивање усаглашености даје симбол акредитације који оно користи да означи статус акредитованог тела за оцењивање усаглашености. Обавеза тела за оцењивање усаглашености је да овај симбол користи у складу са *Правилма за коришћење симбола акредитације, позивање на акредитацију и позивање на статус АТС-а као потписника EA MLA, ILAC MRA и IAF MLA споразума, АТС-ПА04*, која су доступна на интернет порталу www.ats.rs.

На основу потписаног уговора о коришћењу IAF MLA знака АТС даје право акредитованим сертификационим телима, да користе знак IAF MLA у комбинацији са симболом акредитације (комбиновани IAF MLA знак), чиме се признаје да се њихове акредитоване

активности налазе у оквиру IAF MLA споразума, односно даје право акредитованима лабораторијама и контролним телима да користе ILAC MRA знак (комбиновани ILAC MRA знак).

ILAC MRA и IAF MLA знакови се могу користити од стране тела за оцењивање усаглашености само као комбиновани знакови, у складу са АТС-ПА04.

Права на коришћење комбинованог ILAC MRA знака од стране акредитованог тела за оцењивање усаглашености, као и обавезе које из тог права проистичу, дефинисана су у АТС-ПА04, док се права на коришћење комбинованог IAF MLA знака од стране акредитованог тела за оцењивање усаглашености, као и обавезе које из тог права проистичу, уређују посебним уговором који АТС потписује са телом за оцењивање усаглашености након доделе акредитације.

2.2.5 Органи и тела АТС-а

АТС је организовано и вођено тако да се штити објективност и непристрасност својих активности, односно послова из делокруга својих надлежности.

Органи АТС-а су: Управни одбор, директор и Надзорни одбор. Делокруг органа АТС, услови за именовање председника и чланова органа, начин одлучивања и друга питања значајна за рад органа уређени су Статутом АТС-а и релевантним пословницима о раду.

Стручна тела АТС-а су: Савет за акредитацију и технички комитети. Савет за акредитацију је саветодавно тело које даје стручна мишљења у погледу развоја система акредитације, установљава критеријуме за оцењиваче, даје иницијативе за проширење области деловања АТС-а, даје мишљење по питањима заштите непристрасности и заузима ставове према другим стручним питањима. Технички комитети су стручна тела која обављају послове експертизе за одређене области акредитације.

Образовање и начин рада органа и стручних тела АТС-а, правила и критеријуми за именовање чланова, делокруг, начин рада и друга питања значајна за њивов рад, ближе су уређени Статутом АТС-а и пословницима о раду.

Комисија за жалбе је стално тело АТС-а које доноси одлуке о жалбама. Начин образовања и рада Комисије за жалбе уређен је Правилником о начину образовања и рада комисије за жалбе Акредитационог тела Србије (Сл. гласник РС бр. 74/2021).

2.2.6 Унутрашња организација

Унутрашња организација АТС-а је утврђена Правилником о организацији и систематизацији радних места, који доноси директор АТС-а уз сагласност Управног одбора.

2.2.7 Систем менаџмента

Систем менаџмента АТС-а заснива се на захтевима стандарда SRPS ISO/IEC 17011, захтевима Уредбе Европског парламента и Савета бр. 765/2008, односно Закону о акредитацији, и одговарајућим обавезујућим ЕА/IAF/ILAC документима.

2.2.8 Људски ресурси

АТС има на располагању довољан број компетентног особља за правилно обављање послова из своје надлежности. Људске ресурсе АТС-а чине: стално запослено особље и екстерно ангажовани оцењивачи и технички експерти, као и ангажовани експерти за поступак одлучивања о акредитацији. Дужности, одговорности и овлашћења целокупног особља АТС-а утврђени су интерним документима.

2.2.9 Финансирање

У складу са Законом о акредитацији предвиђено је да се средства за рад АТС обезбеђују из буџета Републике Србије и из других извора, с тим да те одредбе закона ступају на снагу даном почетка примене закона којим се уређују републичке административне таксе којим ће се прописати висина такси за трошкове поступка акредитације. С тим у вези, средства за рад АТС-а обезбеђују се и даље: наплатом трошкова акредитације, из буџета Републике Србије и из других извора, у складу са законом.

Под наплатом трошкова акредитације сматрају се приходи који се остварују пружањем услуга, у складу са Одлуком о висини трошкова акредитације.

Износ средстава за рад АТС-а која се обезбеђују из буџета Републике Србије утврђују се годишњим програмом рада АТС-а, а одобравају се на основу финансијског плана.

Средствима из других извора сматрају се други приходи остварени у складу са законом. АТС не сме примати поклоне (донације) од корисника услуга.

Средства за чланарине АТС-а у међународним и европским организацијама за акредитацију, која се утврђују годишњим програмом рада АТС-а обезбеђују се из буџета Републике Србије.

2.3 Међународна сарадња

АТС је 2002. године постао придружени члан Европске организације за акредитацију (ЕА), а од 24. маја 2012. године и њен пуноправни члан. АТС је потписао 24. маја 2012. године Мултилатерални споразум о међусобном признавању еквивалентности система акредитације (ЕА МЛА) са ЕА за следеће врсте акредитације: лабораторије за испитивање, укључујући медицинске лабораторије, лабораторије за еталонирање, контролна тела и сертификациона тела за сертификацију производа. АТС је такође, 27. маја 2014. године потписао нови ЕА МЛА споразум који је, поред области испитивања укључујући медицинске лабораторије, еталонирања, контролисања и сертификације производа, укључио и сертификацију система менаџмента и сертификацију особа. Споразум је, у истом обиму, потврђен Одлуком Савета за мултилатерални споразум (ЕА МАС) 2018. године.

АТС је 2009. године постао придружени члан Међународне организације за акредитацију лабораторија (ИЛАС), а у децембру 2011. године и члан Међународног форума за акредитацију (ИАФ) потписивањем Споразума о разумевању. АТС је од 2012. године потписник Споразума о међусобном признавању еквивалентности система акредитације у оквиру ИЛАС-а (ИЛАС МРА) за области еталонирања, испитивања и контролисања и Споразума о међусобном признавању еквивалентности система акредитације (ИАФ МЛА) за област сертификације производа, а 6. октобра 2014. године АТС је потписао ИАФ МЛА споразума за област сертификације система менаџмента (подобласти: Level 4: ISO/IEC 17021-3, ISO/IEC 17021-2; Level 5: ISO 9001, ISO 14001). ИАФ МЛА споразум је проширен 5. априла 2018. године у области сертификације система менаџмента (Sub-scores: Level 4: ISO/TS 22003, ISO/IEC 27006; Level 5: ISO 22000 (FSMS), ISO/IEC 27001 (ISMS), ISO 13485 (MDMS)). На основу проширења обима ЕА споразума са ИАФ, обим АТС споразума за област сертификације система менаџмента је 5. фебруара 2020. године проширен на подобласти: Level 4: ISO/IEC 17021-10; Level 5: ISO 45001 (OH&SMS). Од 20. октобра 2016. године АТС је потписник ИАФ МЛА споразума за област сертификације особа.

АТС има склопљене споразуме о билатералној сарадњи у области акредитације са акредитационим телима суседних земаља и земаља са којима постоји обострани интерес за билатералну сарадњу акредитационих тела. Информације о склопљеним споразумима ажурирају се на интернет порталу АТС-а www.ats.rs.

3 АКРЕДИТАЦИЈА ТЕЛА ЗА ОЦЕЊИВАЊЕ УСАГЛАШЕНОСТИ

3.1 Критеријуми и захтеви за акредитацију

Захтеви за стицање и одржавање акредитације су утврђени у:

- Закону о акредитацији;
- српским стандардима којима су преузети међународни, односно европски хармонизовани стандарди, који садрже опште критеријуме, односно захтеве које треба да испуне тела за оцењивање усаглашености за поједине врсте акредитација;
- техничким прописима који садрже захтеве за именована/овлашћена тела за оцењивање усаглашености (акредитација у сврху именовања/овлашћивања);
- документима са обавезном применом као што су смернице за примену европских и међународних стандарда и упутстава из области акредитације и оцењивања усаглашености које су издале ЕА, IAF и ILAC;
- тамо где је применљиво, и документима који садрже критеријуме које представљају допуну критеријума садржаним у документима који садрже опште критеријуме, односно захтеве које треба да испуне тела за оцењивање усаглашености за поједине врсте акредитације;
- правилима акредитације и другим правилима АТС-а и упутствима са обавезујућом применом које је успоставио АТС.

Листа докумената који садрже захтеве које треба да испуни подносилац пријаве за акредитацију и акредитовано тело за оцењивање усаглашености, АТС-УП01, је јавно доступна на интернет порталу АТС-а www.ats.rs, а може се доставити и на захтев.

У случају потребе за развојем нових и проширењем постојећих подручја активности које спроводи АТС, поступа се према процедури *Развој, успостављање и проширење шема акредитације, АТС-ПП13*, која дефинише поступак који спроводи АТС приликом развоја, успостављања и проширења шема/врста акредитације, а на основу потреба заинтересованих страна.

Уколико се измене захтеви за акредитацију, АТС о томе обавештава тела за оцењивање усаглашености, као и о прелазном периоду у којем су дужна да се усагласе са измењеним захтевима и последицама у случају да се не спроведу и не примене потребне измене у дефинисаном прелазном периоду. У случају да акредитовано тело за оцењивање усаглашености не спроведе и не примени измене које морају бити оцењене од стране АТС-а, АТС ће по истеку прелазног периода донети одлуку о суспензији или повлачењу акредитације.

3.2 Тумачења захтева и упутства за примену референтних докумената

АТС спроводи поступак акредитације и остале активности у циклусу акредитације у свему, према критеријумима, захтевима и правилима из референтних докумената, како је наведено у тачки 3.1 ових правила.

У складу са својом надлежношћу, АТС се у поступку акредитације придржава и докумената и смерница за примену европских и међународних стандарда и упутстава из области акредитације и оцењивања усаглашености које су издале ЕА, IAF и ILAC.

Уколико се затражи тумачење појединих захтева из референтних докумената за акредитацију за које не постоје упутства за примену, АТС ће дати одговарајуће тумачење ангажовањем стручних тела, у сарадњи са заинтересованим странама.

3.3 Непристрасност

АТС је независна и непрофитна установа која обавља послове националног тела за акредитацију у Републици Србији.

Поштујући законске прописе, према којима АТС прима и решава пријаве за акредитацију, и у складу са својом политиком, правилима и процедурама, АТС осигурава да сва тела за оцењивање усаглашености имају исти третман у поступку акредитације, без дискриминације или ограничења у погледу величине, правног статуса или броја већ акредитованих тела за оцењивање усаглашености.

АТС има и примењује документоване процесе, уређене Законом о акредитацији, оснивачким актом и Статутом АТС-а, који заинтересованим странама омогућују ефективно укључивање у структуру АТС у циљу заштите непристрасности. Законом и наведеним актима је осигурано, кроз Савет за акредитацију, који представља и механизам за очување непристрасности, уравнотежено заступање заинтересованих страна, тако да ниједна страна не преовлађује.

Непристрасност акредитације је темељ поверења које заинтересоване стране очекују од АТС. Статус потписника међународних споразума о међусобном признавању система акредитације је потврда непристрасног спровођења поступка акредитације.

Политика непристрасности АТС обухвата важност непристрасности приликом обављања активности акредитације, управљања сукобом интереса и обезбеђивања објективности својих акредитационих активности.

АТС је одговоран за непристрасност својих активности акредитације и не дозвољава да комерцијални, финансијски или други притисци компромитују непристрасност. Сви који обављају активности у име АТС морају да поступају објективно и не смеју да буду ни под каквим неприкладним комерцијалним, финансијским или било каквим другим непримереним притиском који би могао да компромитује непристрасност, о чему се и писаним путем обавезују потписивањем одговарајућих изјава о одсуству сукоба интереса и поверљивости. АТС захтева од свог особља (запослени у АТС, укључујући и екстерно ангажовано особље и чланове комисија) да пријаве сваки потенцијални сукоб интереса.

Руководство АТС-а је своје опредељење и политике у односу на непристрасност детаљно документовало у Политици непристрасности АТС (укључујући анализу ризика по непристрасност). Изјава о непристрасности која је прилог наведене политике је јавно доступна и на интернет порталу АТС-а. Чланови органа АТС-а и стручних тела су се такође обавезали на непристрасност у свом раду, потписивањем одговарајућих изјава.

3.4 Поверљивост

Запослени у АТС-у, лица из органа и стручних тела АТС-а, као и лица која су уговорно ангажована да обављају одређене послове у име или за потребе АТС-а, обавезни су да осигурају поверљивост података и информација до којих долазе при обављању послова за АТС.

Сви подаци и информације до којих АТС дође током поступка акредитације се чувају у складу са правилима АТС-а која важе за поверљивост информација и могу се користити искључиво унутар система АТС-а за поступке који се спроводе у складу са Правилима акредитације. Поступање у складу са законом, односно поступање по судској одлуци, не сматра се неовлашћеним откривањем поверљивих информација.

Када постоји правни основ за откривање поверљивих података тела за оцењивање усаглашености, АТС о томе обавештава тело за оцењивање усаглашености, изузев када је то законом забрањено.

Сви подаци и информације о телима за оцењивање усаглашености се сматрају поверљивим, осим одлука о акредитацији и информација о акредитацији акредитованих тела за оцењивање усаглашености које се објављују у јавном регистру акредитованих тела за оцењивање усаглашености, уз поштовање релевантне законске регулативе.

АТС кроз своја документа примењује одредбе Закона о заштити података о личности ("Сл. гласник РС", бр. 87/2018) којима се штите лични подаци запослених и екстерних оцењивача/ експерата.

АТС је утврдио документа и податке који се сматрају поверљивим, начин чувања поверљивости, као и поступак у случају повреде правила о поверљивости.

Политика АТС-а у вези са управљањем поверљивошћу је дефинисана Правилником о поверљивости који је доступан на интернет порталу АТС-а.

3.5 Поступак акредитације

Поступак акредитације покреће се пријавом коју подноси тело за оцењивање усаглашености.

У складу са политиком без дискриминације коју води АТС, прихватиће се и размотрити све пријаве за акредитацију које поднесу тела за оцењивање усаглашености заинтересована за акредитацију, уколико је то у делокругу рада, односно у оквиру области активности АТС-а (*Област активности АТС-а, АТС-ПА08*). У другим случајевима, а пре достављања пријаве за акредитацију, неопходно је да тело за оцењивање усаглашености упути АТС-у писмо о намерама, како би АТС, уколико је применљиво, спровео поступак утврђен документом *Развој, успостављање и проширење шема акредитације, АТС-ПР13*. О исходу ће тело за оцењивање усаглашености бити обавештено.

За све пријаве за акредитацију поднете од стране тела за оцењивање усаглашености из иностранства и тела за оцењивање усаглашености из Републике Србије која имају локације на којима обављају послове оцењивања усаглашености у иностранству, АТС поштује политику утврђену у *Правилима прекограничне акредитације, АТС-ПА05*.

Поступак почетне акредитације траје, у складу са Законом о акредитацији („Сл. гласник РС”, бр. 73/2010, 47/2021), најдуже осам месеци од дана подношења пријаве за акредитацију. Изузетно, рок од осам месеци се може продужити на писани захтев подносиоца пријаве, и то најдуже за четири месеца од дана истека рока од осам месеци.

Поступак акредитације подразумева низ активности дефинисаних овим правилима, а у циљу поштовања рокова утврђених Законом о акредитацији („Сл. гласник РС”, бр. 73/2010, 47/2021), овим правилима су дефинисани и максимално дозвољени временски рокови у којима тело за оцењивање усаглашености мора доставити документацију/ тражене информације на захтев АТС-а или омогућити реализацију активности у процесу акредитације како би поступак акредитације трајао најдуже осам месеци од дана подношења пријаве за акредитацију.

Изузетно, тело за оцењивање усаглашености може писаним путем затражити продужење временских рокова дефинисаних овим правилима, с тим што се у таквим случајевима, прописано трајње поступка почетне акредитације може продужити у складу са Законом о акредитацији, најдуже за четири месеца укупно. АТС ће размотрити сваки захтев тела за оцењивање усаглашености који се односи на продужење временских рокова дефинисаних овим правилима и одобрити га у случају да исти омогућава неометану реализацију свих

преосталих активности у поступку акредитације и њихов завршетак унутар крајњег временског рока за трајање поступка акредитације који дозвољава Закон о акредитацији („Сл. гласник РС”, бр. 73/2010, 47/2021). Тело за оцењивање усаглашености се писаним путем обавештава о прихватању/ неприхватању захтева при чему евентуално неприхватање захтева мора бити аргументовано образложено.

У случају да тело за оцењивање усаглашености не поштује поступак акредитације дефинисан овим правилима, не достави документацију/ тражене информације на захтев АТС-а, не омогући реализацију активности у процесу акредитације, не придржава се рокова и осталих обавеза дефинисаних овим правилима, АТС ће донети одлуку о прекиду поступка. Тело за оцењивање усаглашености има право жалбе уколико је незадовољно одлуком АТС-а.

Тело за оцењивање усаглашености може у било ком тренутку одустати од поступка акредитације започетог подношењем пријаве за акредитацију, о чему писаним путем информише АТС. Сходно достављеном захтеву, АТС ће донети одговарајућу одлуку о прекиду поступка. Тело за оцењивање усаглашености које је одустало од пријаве за акредитацију нема права на повраћај уплаћеног износа на име трошкова акредитације.

Представник органа, односно организација надлежних за припрему, односно доношење одређених техничких прописа, може да учествује у делу поступка акредитације тела за оцењивање усаглашености у сврху именовања, односно овлашћивања, у својству посматрача, а уз поштовање правила поверљивости и других општих аката АТС.

Уколико постоје докази о обмањујућем поступању, намерном давању неистинитих информација или прикривању информација од стране тела за оцењивање усаглашености, током процеса пријављивања или у било ком другом тренутку у поступку акредитације, АТС одбацује пријаву за акредитацију или прекида процес акредитације и у оба случаја доноси одлуку о прекиду поступка акредитације. Тело за оцењивање усаглашености има право жалбе уколико је незадовољно одлуком АТС-а.

У случају да АТС не оконча поступак акредитације доношењем одлуке о акредитацији у року од 8 месеци, односно 12 месеци на начин дефинисан овим правилима, АТС ће донети одлуку о прекиду поступка и извршити повраћај уплаћеног износа на име трошкова акредитације на рачун подносиоца пријаве, сходно Закону о акредитацији („Сл. гласник РС”, бр. 73/2010, 47/2021) у року од 30 дана од дана истека рока од 8 месеци, односно 12 месеци. На донету одлуку, тело за оцењивање усаглашености има право жалбе.

3.6 Обим акредитације

Тело за оцењивање усаглашености подноси пријаву за акредитацију за обим акредитације за који сматра да је компетентно. Овај обим акредитације се усаглашава у почетној фази поступка акредитације и коначно потврђује у поступку одлучивања о акредитацији.

Смернице за исказивање обима акредитације тела за оцењивање усаглашености су доступне на интернет порталу АТС-а www.ats.rs.

3.7 Језик поступка акредитације

АТС спроводи поступак акредитације на српском језику. У случајевима прекограничне акредитације или ангажовања иностраног оцењивача у тиму за оцењивање, поступак оцењивања или део поступка оцењивања се спроводи на енглеском језику, односно другом договореном језику, уз ангажовање преводиоца, ако је потребно. Уколико је за потребе оцењивања потребно превести одређена документа, за садржај превода одговорно је тело за

оцењивање усаглашености. О обиму превода докумената, уз разумевање да ће се превести само неопходан део документације/ делова документације, одлучује АТС на основу потреба иностраног оцењивача/ експерта.

3.8 Начин комуникације

АТС комуницира са телима за оцењивање усаглашености путем поште и електронске поште (e-mail). Комуникација путем електронске поште је пожељна чак и у ситуацијама када се користи комуникација путем поште. Сваки захтев ка телу за оцењивање усаглашености на који се захтева одговор АТС обавезно доставља путем електронске поште и датум слања мејла се сматра датумом доставе, али и пријема истог. Исто се односи и на мејлове које тело за оцењивање усаглашености упућује АТС-у.

3.9 Трошкови акредитације

Тело за оцењивање усаглашености плаћа одговарајуће трошкове акредитације у складу са потписаним уговором којим се регулишу међусобна права и обавезе, као и *Одлуком о висини трошкова акредитације* и која је доступна и на интернет порталу АТС-а.

3.10 Пренос акредитације

У случају промена правног статуса акредитованог тела за оцењивање усаглашености АТС ће пренети акредитацију правном следбенику тела за оцењивање усаглашености под условом да је:

- прихватио политику и поступке система менаџмента тела за оцењивање усаглашености;
- задржао кључно особље тела за оцењивање усаглашености;
- задржао и примењује методе и поступке оцењивања усаглашености које је користило акредитовано тело за оцењивање усаглашености;
- задржао опрему и уређаје и релевантни простор тела за оцењивање усаглашености који су неопходни и довољни за компетентно спровођење послова оцењивања усаглашености.

Уколико се захтева пренос акредитације, акредитовано тело за оцењивање усаглашености, односно његов правни следбеник доставља АТС-у захтев за пренос акредитације који садржи:

- опис разлога због којих се тражи пренос акредитације;
- јасан и прецизан опис новог правног статуса, као и сва релевантна документа којима се потврђује нови правни статус;
- опис могућих промена у систему менаџмента;
- изјаву новог власника/менаџмента да ће испуњавати захтеве за акредитацију;
- планиране активности са временском одредницом за ажурирање интерних докумената, укључујући, али не ограничавајући се на документа система менаџмента у складу са насталим променама;
- информације у вези ажурирања неопходних уговора са запосленима, уговорима са подуговарачима и сл. где је релевантно.

У циљу доношења одговарајуће одлуке, АТС задржава право да затражи и додатну документацију.

У зависности од насталих промена, АТС ће одлучити да ли ће донети одлуку о преносу акредитације на основу достављених докумената, или ће за потребе одлучивања о преносу акредитације реализовати ванредно оцењивање коришћењем једне или више различитих техника оцењивања, о чему обавештава акредитовано тело за оцењивање усаглашености.

Посебна врста преноса акредитације је могућа и унутар истог правног лица нпр. у случају припајања два или више акредитованих тела за оцењивање усаглашености у оквиру истог правног лица. У овом случају, период важења акредитације је најкраћи период трајања акредитације тела која се припајају.

Захтев за пренос акредитације по правилу не помера претходно испланиране активности надзорних оцењивања и поновног оцењивања.

3.11 Акредитација за потребе именовања / овлашћивања тела за оцењивање усаглашености

АТС као потписник ЕА МЛА споразума, поштује ЕА политику везану за акредитацију у сврху именовања, а која је садржана у *Document on Accreditation for Notification Purposes (EA-2/17 M)*.

Утврђене захтеве у наведеном документу АТС ће користити када акредитује тела за оцењивање усаглашености која ће тражити, на основу акредитације код АТС-а, нотификацију (пријављивање) за обављање послова оцењивања усаглашености, у складу са хармонизованим законодавством Европске уније. Док се у Републици Србији не стекну услови за нотификацију тела за оцењивање усаглашености, АТС користи захтеве из наведеног документа, и примењује процедуру *Акредитација у сврху именовања, АТС-ПР18* када акредитује тела за оцењивање усаглашености која ће тражити, на основу акредитације код АТС-а, именовање/ овлашћивање за обављање послова оцењивања усаглашености у складу са прописима Републике Србије, којима су преузети прописи хармонизованог законодавства Европске уније (раније директиве новог приступа).

АТС у сарадњи са надлежним министарством за именовање/ овлашћивање тела за оцењивање усаглашености, може да идентификује стандарде који су погодни да се користе за акредитацију, имајући у виду активности оцењивања усаглашености за које тела за оцењивање усаглашености тражи акредитацију, као и захтеве дате у документу *АТС-ПР18*.

4 ПОЧЕТНА АКРЕДИТАЦИЈА

4.1 Информисање о акредитацији

На интернет порталу АТС-а www.ats.rs се налазе информације о правилима акредитације, поступку акредитације, трошковима акредитације, неопходној документацији за отпочињање поступка акредитације и образац Пријаве за акредитацију. У случају немогућности приступа интернет порталу, на писани захтев тела за оцењивање усаглашености, АТС доставља све релевантне јавно доступне информације и документа.

4.2 Подношење и разматрање пријаве за акредитацију

4.2.1 Подношење пријаве за акредитацију

За акредитацију се може пријавити тело за оцењивање усаглашености које је успоставило и одржава систем менаџмента у складу са одговарајућом шемом акредитације, и које

располаже ресурсима и обавља послове оцењивања усаглашености из траженог обима акредитације.

Уз попуњен образац *Пријаве за акредитацију*, доступан на интернет порталу АТС-а www.ats.rs, тело за оцењивање усаглашености доставља и одговарајућа документа/информације која су специфицирана у обрасцу *Пријаве за акредитацију* за сваку врсту/шему акредитације, а која се достављају у електронској форми (на одговарајућем преносивом медијуму или електронском поштом) једнозначно идентификована у складу са идентификацијом датом у обрасцу пријаве (адреса електронске поште је: office@ats.rs). Уз попуњен образац *Пријаве за акредитацију*, обавезно се, као прилог, достављају два примерка попуњеног и потписаног *Уговора о акредитацији АТС-ПП11-007* (образак Уговора се преузима на интернет порталу АТС-а www.ats.rs).

Телу за оцењивање усаглашености се писаним путем потврђује пријем пријаве за акредитацију.

4.2.2 Преиспитивање пријаве

Комплетност сваке поднете пријаве за акредитацију и пратеће документације се преиспитује и, у случају некомплетности пријаве, АТС ће тражити од тела за оцењивање усаглашености да у року од 5 радних дана допуни пријаву. Допуна пријаве за акредитацију се може тражити само једном.

Поступком преиспитивања пријаве за акредитацију утврђује се способност АТС-а да обави оцењивање, у смислу сопствене политике и процедура, компетентности и доступности одговарајућег особља за активности оцењивања и доношења одлуке. Такође, преиспитивање обухвата и утврђивање способности АТС-а да благовремено обави почетно оцењивање и донесе одговарајућу одлуку о акредитацији.

У случају да се током преиспитивања пријаве за акредитацију утврди да АТС није у могућности да благовремено обави оцењивање (на пример уколико тренутно нису доступни сви потребни ресурси за оцењивање или услед потребе за додатним временом за вредновање шема за оцењивање усаглашености и сл.), телу за оцењивање усаглашености се уз образложење доставља информација да се активности могу наставити тек након што се стекну потребни услови, као и процењени рок наставка активности. У таквим ситуацијама, неопходно је добити писану сагласност тела за оцењивање усаглашености.

Уколико након преиспитивања пријаве АТС закључи да не може прихватити пријаву за акредитацију (нпр. тело за оцењивање усаглашености се није изјаснило да је спремно да сачека док се не стекну услови за наставак даљих активности, или из било ког другог оправданог разлога), поступак акредитације се прекида и доноси се одлука о прекиду поступка акредитације која садржи детаљно објашњење разлога неприхватања пријаве и која се доставља телу за оцењивање усаглашености најкасније 30 дана од дана подношења пријаве за акредитацију. Тело за оцењивање усаглашености има право жалбе уколико је незадовољно одлуком АТС-а.

4.2.3 Уговарање

АТС и тело за оцењивање усаглашености склапају уговор (*Уговор о акредитацији АТС-ПП11-007*, који је тело за оцењивање усаглашености претходно доставило у складу са т. 4.2.1 ових правила). У уговору су наведени права и обавезе уговорних страна и друга питања везана за акредитацију.

Садржај уговора је исти за сва тела за оцењивање усаглашености.

Уговор производи правно дејство и сматра се важећим даном потписивања од стране обе уговорне стране. Након потписивања уговора од стране АТС -а, један примерак се доставља телу за оцењивање усаглашености, а други примерак задржава АТС.

4.2.4 Прелиминарна посета

Подносилац пријаве за акредитацију, може да се изјасни да жели реализацију прелиминарне посете током које треба да се оцени његова спремност за оцењивање и за коју сноси прописане трошкове.

Уколико се подносилац пријаве за акредитацију изјасни за реализацију прелиминарне посете, у обавези је да омогући њену реализацију најкасније у року од 5 радних дана од потписивања уговора од стране обе уговорне стране.

Прелиминарна посета се реализује са циљем да се:

- изворно упозна организациона структура, локације и ресурси којима располаже тело за оцењивање усаглашености за тражени обим акредитације;
- процени његова општа припремљеност за наставак поступка акредитације;
- упозна ниво документованости система менаџмента у односу на захтеве референтних докумената за акредитацију тела за оцењивање усаглашености;
- процени трајање, обим и неопходни ресурси за оцењивање.

О реализованој прелиминарној посети се израђује записник о посети који се доставља подносиоцу пријаве за акредитацију.

Поступак акредитације се наставља именовањем тима за оцењивање.

Уколико се током реализације прелиминарне посете АТС и подносилац пријаве за акредитацију усагласе да поступак акредитације не може бити настављен, сходно писаном захтеву тела за оцењивање усаглашености, биће донета одлука о прекиду поступка акредитације.

4.3 Припрема за оцењивање

4.3.1 Именовање тима за оцењивање

Тим за оцењивање се именује тако да по саставу (броју чланова тима и структури) одговара обиму и разноврсности послова оцењивања усаглашености за које се тражи акредитација. Тим за оцењивање чине вођа тима и одговарајући број оцењивача/техничких оцењивача и/или техничких експерата за сваку област оцењивања усаглашености.

АТС благовремено обавештава тело за оцењивање усаглашености о именима чланова тима за оцењивање и евентуалних посматрача (нпр. представника Комисије за избор и праћење перформанси оцењивача и техничких експерата, представнике органа, односно организација надлежних за припрему, односно доношење одређених техничких прописа, представника међународних тела за акредитацију са којима АТС има потписане међународне споразуме, представнике међународних пројеката за подршку развоја система акредитације) и организацији у којој су они запослени како би се телу за оцењивање усаглашености пружила прилика да поднесе примедбу на именовање било ког одређеног члана тима или посматрача, са образложењем које то подржава. У случају када се упуту примедба на именовани тим или посматраче, која мора бити детаљно и аргументовано образложена, тело за оцењивање усаглашености се писаним путем обавештава о резултатима разматрања примедбе, односно о њеном прихватању или неприхватању, при чему се од тела за оцењивање усаглашености, још једном тражи сагласност на измењени/ именовани састав тима, укључујући и присуство посматрача.

Уколико се примедба на састав тима/ измену састава тима, укључујући и присуство посматрача, оцени као неоправдана, а подносилац не одустане од ње, поступак се прекида и доноси се одлука о прекиду поступка акредитације, на коју тело за оцењивање усаглашености има право жалбе.

Ангажовање оцењивача/техничких експерата из других акредитационих тела потписница ЕА МЛА споразума могуће је, уколико приликом преиспитивања сопствених ресурса за спровођење поступка акредитације АТС процени да нема довољну компетентност, односно да му недостају људски ресурси за компетентно и непристрасно обављање предметног оцењивања или у случају прекограничне акредитације.

Присуство посматрача које је регулисано Законом о акредитацији или проистекло услед обавеза које АТС има као потписник међународних споразума не може се примедбовати.

Примедбе које се односе на сукоб интереса, могу се прихватити као оправдане.

Тело за оцењивање усаглашености је у обавези да се писаним путем, најкасније у року од 3 радна дана од доставе обавештења о саставу тима, изјасни у вези са предложеним тимом и присуством посматрача (сагласност/ примедба), а затим, најкасније у истом временском року, и у вези са одговором АТС-а на евентуалне примедбе на тим за оцењивање изнете од стране тела за оцењивање усаглашености.

4.4 Оцењивање

Поступак оцењивања спроводи се у складу са процедуром *Оцењивање, АТС-ПП12*. Оцењивање спроводи именовани тим за оцењивање и он обухвата преглед документације и оцењивање на локацији.

4.4.1 Преглед документације

Прегледом документације се утврђује усаглашеност достављене документације са захтевима референтних докумената за акредитацију. Подносиоцу пријаве за акредитацију се доставља Извештај о прегледу документације који садржи информације о утврђеним неусаглашеностима и/или недостацима, а тело за оцењивање усаглашености је дужно да достави одговор на тај извештај, односно да отклони неусаглашености и/или недостатке утврђене током прегледа документације у року не дужем од 15 радних дана за почетно оцењивање и оцењивање у сврху проширења обима акредитације, односно у року не дужем од 5 радних дана за поновно оцењивање (за ситуације када истим није обухваћено и проширење обима акредитације).

Уколико тим за оцењивање оцени да докази о отклоњености неусаглашености нису адекватни, исти налази ће бити поновљени и у наредној фази оцењивања. АТС може, имајући у виду природу неотклоњених неусаглашености, донети одлуку о прекиду поступка акредитације на коју тело за оцењивање усаглашености има право жалбе.

4.4.2 Оцењивање на локацији

За реализацију оцењивања, АТС примарно користи технику оцењивања на локацији. У ситуацијама када је то дефинисано програмом оцењивања или када због ванредних околности (нпр. изузетно неповољна епидемиолошка ситуација) није предвиђено или могуће директно приступити локацији тела за оцењивање усаглашености и/или локацијама на којима се спроводе активности оцењивања усаглашености), а на бази анализе ризика, АТС користи једну или комбинацију других техника оцењивања као што су: оцењивање са удаљености, интервју, преиспитивање документа и преиспитивање фајла (предмета), како би

постигло исти циљ као и оцењивање на локацији које се замењује. Политика АТС-а је да се за почетна оцењивања и оцењивања у сврху проширења обима акредитације којим су обухваћене нове локације и/или нове активности оцењивања усаглашености које су значајно различите од оних за које је акредитација додељена, обавезно спроводи оцењивање на локацији.

Независно од избора технике оцењивања, свако оцењивање има исте елементе, али са специфичностима које су детаљно описане у процедури *Оцењивање, АТС-ПП12*.

За свако оцењивање се израђује план оцењивања и усаглашава термин за спровођење оцењивања са телом за оцењивање усаглашености, на начин да је задовољена претходно утврђена динамика редоследа активности која је утврђена овим правилима. Тело за оцењивање усаглашености је у обавези да омогући оцењивање најкасније 10 радних дана од пријема Извештаја о прегледу документације (уколико приликом прегледа документације нису утврђене неусаглашености/ недостаци), или од доставе доказа по налазима из Извештаја о прегледу документације.

Код почетног оцењивања морају се оценити локације на којима се обавља једна или више следећих активности, а које се односе на тражени обим акредитације: успостављање политике, развој процеса и/или процедура, преиспитивање уговора, планирање оцењивања усаглашености, спровођење послова оцењивања усаглашености, преиспитивање и одобравање резултата оцењивања усаглашености и одлучивање о тим резултатима.

Избор репрезентативних узорака послова оцењивања усаглашености, који ће бити предмет осведочења се обавља уз поштовање критеријума за осведочење описан је у упутству *Одређивање локација, броја дана оцењивања и потребних осведочења при оцењивању ТОУ, АТС-УП38*.

На уводном састанку представницима тела за оцењивање усаглашености се саопштавају све релевантне информације у вези поступка оцењивања и даљег тока поступка акредитације, укључујући и обавезе у вези чувања поверљивости. На уводном састанку се, између осталог потврђује план и обим оцењивања.

Тело за оцењивање усаглашености мора током оцењивања омогућити тиму за оцењивање АТС-а увид у сва релевантна документа, приступ свим просторима који су у вези са пословима оцењивања усаглашености за који се тражи акредитација, као и разговор са особљем које је укључено у послове обухваћене оцењивањем.

На завршном састанку, тим за оцењивање обавештава представнике тела за оцењивање усаглашености о налазима оцењивања, укључујући и утврђене неусаглашености и/или забринутости, уколико их је било.

Категоризација налаза се врши на следећи начин:

Усаглашеност је налаз када тело за оцењивање усаглашености испуњава захтеве референтних докумената за акредитацију, ЕА, ИЛАС, IAF докумената који садрже обавезујуће захтеве за тела за оцењивање усаглашености или правила акредитације и других првила АТС која садрже захтеве за тела за оцењивање усаглашености или властитог система менаџмента.

Неусаглашеност је налаз када тело за оцењивање усаглашености не испуњава захтеве референтних докумената за акредитацију, ЕА, ИЛАС, IAF докумената или правила акредитације или властитог система менаџмента. Од оцењиваног тела за оцењивање усаглашености се захтева да изврши анализу узрока неусаглашености и да АТС-у достави у утврђеном року (1 или 3 месеца у зависности од врсте оцењивања) доказе о спровођењу утврђених мера за отклањање утврђених неусаглашености који ће бити оцењени од стране

тима за оцењивање. Отклањање утврђених неусаглашености је једна од основа за давање препоруке о акредитацији.

Забринутост представља налаз о активностима, систему менаџмента или ресурсима тела за оцењивање усаглашености који може прерасти у неусаглашеност уколико се не предузму адекватне мере. Од оцењиваног тела за оцењивање усаглашености се очекује да утврди узрок забринутости и да дефинише мере за отклањање забринутости и рок у коме ће спровести предложене мере. Тим за оцењивање је у обавези да након анализе предлога мера упути писану сагласност на исте (уколико је применљиво), а њихово спровођење АТС ће обавезно оценити током следећег оцењивања. Уколико се приликом наредног оцењивања установи да утврђена забринутост није отклоњена, онда се у вези тог захтева може утврдити неусаглашеност.

Коментар представља налаз у вези са активностима или документима тела за оцењивање усаглашености који треба да се размотри као место за побољшање. Коментари се исказују у извештају о оцењивању.

Закључци завршног састанка се уносе у Листу налаза која се оставља телу за оцењивање усаглашености. Телу за оцењивање усаглашености се мора омогућити да постави питања, односно затражи разјашњења у вези налаза тима за оцењивање. Представници тела за оцењивање усаглашености се изјашњавају о налазима оцењивања и у случају неслагања са налазима тима за оцењивање, информација о томе се бележи у Листи налаза, уз детаљно навођење разлога за исказано неслагање. Уколико је потребно, детаљније објашњење неслагања, тело за оцењивање усаглашености може проследити АТС-у најкасније 2 радна дана након реализације завршног састанка. Тело за оцењивање усаглашености се обавештава о закључцима у вези исказаног неслагања. Исказано неслагање не може пролонгирати рок за доставу доказа.

Предлоге мера за отклањање неусаглашености и/или забринутости дефинисаних у Листи налаза, која укључује и анализу узрока неусаглашености и/или забринутости, као и предложени рок за отклањање забринутости, тело за оцењивање усаглашености је дужно да достави АТС-у најкасније 5 радних дана од датума одржавања завршног састанка, односно за налазе за које је исказано неслагање, од обавештавања о закључцима у вези исказаног неслагања. На писани захтев тела за оцењивање усаглашености овај рок се може продужити за најдуже 5 радних дана од датума првобитно утврђеног рока. У случају да се утврди потреба за допуну предлога, тражену допуну је потребно доставити у року не дужем од 2 радна дана. На писани захтев тела за оцењивање усаглашености овај рок се може продужити за најдуже 5 радних дана од датума првобитно утврђеног рока.

Тело за оцењивање усаглашености је у обавези да анализира узрок неусаглашености и предложи мере, чак и у случају када се тело определи да одустаје од акредитације послова оцењивања усаглашености у односу на које је утврђена неусаглашеност.

Приликом почетног оцењивања, рок за отклањање неусаглашености не може бити дужи од три месеца од дана када је прихваћен предлог мера за њихово отклањање. У свим осталим случајевима, рок за отклањање неусаглашености је један месец. На писани захтев тела за оцењивање усаглашености овај рок се може продужити за још један месец од датума истека претходно утврђеног рока.

У наведеним роковима тело за оцењивање усаглашености обавештава АТС, писаним путем, о отклањању утврђених неусаглашености и доставља доказе о спроведеним мерама, односно отклањању неусаглашености.

Тим за оцењивање потврђује да ли су утврђене неусаглашености отклоњене на задовољавајући начин. Потврђивање отклањања неусаглашености се може обавити

прегледом и оценом достављених писаних доказа и/или накнадним оцењивањем, о чему се тело за оцењивање усаглашености информише приликом оцене предлога корективних мера. Уколико се оцени да достављени докази нису адекватни тело за оцењивање усаглашености има рок од 5 радних дана да достави додатне информације – допуњене доказе и/или омогући реализацију накнадног оцењивања. На писани захтев тела за оцењивање овај рок се може продужити за још 5 дана од истека претходно утврђеног рока.

Након верификације спроведености корективних мера за отклањање утврђених неусаглашености укључујући, по потреби, и верификацију спроведености корективних мера кроз поступак накнадног оцењивања и/или саглашавања са мерама и предложеним временом за отклањање забринутости, АТС телу за оцењивање усаглашености доставља Извештај о оцењивању који садржи препоруку о акредитацији и предлог обима акредитације, односно предлог измене обима акредитације када се ради о надзорном оцењивању. Од тела за оцењивање усаглашености се захтева да у року не дужем од 2 радна дана потврди коректност предложеног обима акредитације или укаже на евентуалне грешке. АТС ће прихватити додатно усаглашавање предлога обима/ предлога измена обима, само ако се потврди да је дошло до пропуста приликом верификације од стране тима за оцењивање, а у односу на резултате самог оцењивања, што мора бити потврђено од самог тима за оцењивање.

Уколико се у периоду до припреме предмета за одлучивање о акредитацији догоде промене које могу утицати на дату препоруку тима за оцењивање (нпр. промена кључног особља, промена локације на којој се обављају послови оцењивања усаглашености), може се реализовати додатно оцењивање. Тело за оцењивање усаглашености је у обавези да омогући реализацију додатног оцењивања без одлагања. Уколико се током овог оцењивања утврде неусаглашености/ забринутости рок за отклањање неусаглашености сходно мерама чија се адекватност оцењује на самом оцењивању, не може бити дужи од 5 радних дана од дана оцењивања.

4.5 Доношење одлуке о акредитацији

4.5.1 Одлучивање о акредитацији

Одлуку о акредитацији доноси директор АТС-а на основу предлога Комисије за акредитацију.

Комисија за акредитацију се састоји од стално запосленог особља у АТС-у које није учествовало у оцењивању о чијим налазима се одлучује и по потреби екстерно ангажованих експерата који обезбеђују потребну техничку експертизу за области оцењивања усаглашености које су предмет одлучивања о акредитацији.

Комисија за акредитацију разматра информације из предмета који је доспео на одлучивање, утврђује комплетност, вреднује јасност, разумљивост и довољност информација на основу којих се доноси предлог одлуке о акредитацији. Уколико Комисија утврди да информације нису довољне за доношење одговарајућег предлога одлуке, затражиће се додатне информације од тима за оцењивање или тела за оцењивање усаглашености, што може укључити и спровођење допунског оцењивања. Тело за оцењивање усаглашености је у обавези да достави додатне информације и/или омогући реализацију допунског оцењивања најкасније у року од 5 дана.

На одлуку о акредитацији која је неповољна по њега, тело за оцењивање усаглашености има право жалбе.

4.5.2 Сертификат о акредитацији и позивање на акредитацију

Ако се након спроведеног поступка акредитације утврди да тело за оцењивање усаглашености испуњава захтеве за акредитацију, АТС доноси Одлуку о акредитацији и издаје телу за оцењивање усаглашености Сертификат о акредитацији са Обимом акредитације. АТС уз Сертификат о акредитацији додељује симбол акредитације и/или комбиновани знак, који тело за оцењивање усаглашености користи у складу са *Правилима за коришћење симбола акредитације, позивање на акредитацију и позивање на статус АТС-а као потписника ЕА МЛА, ИЛАС МРА и ИАФ МЛА споразума, АТС-ПА04*. Сертификат о акредитацији важи четири године.

Акредитовано тело за оцењивање усаглашености може уместо симбола акредитације да се текстуално позива на акредитацију или на статус АТС-а као потписника мултилатералних споразума или да користи комбиноване знакове у складу са *Правилима за коришћење симбола акредитације, позивање на акредитацију и позивање на статус АТС-а као потписника ЕА МЛА, ИЛАС МРА и ИАФ МЛА споразума, АТС-ПА04*.

Акредитовано тело за оцењивање усаглашености се уписује у Регистар акредитованих тела за оцењивање усаглашености.

4.6 Регистар акредитованих тела за оцењивање усаглашености

Регистар акредитованих тела за оцењивање усаглашености садржи следеће:

1. акредитациони број;
2. назив и адресу акредитованог тела за оцењивање усаглашености, укључујући његове локације на којима обавља послове под акредитацијом;
3. основне податке о акредитованом телу за оцењивање усаглашености;
4. информације о статусу акредитације, као и о важећим променама статуса уколико их је било;
5. датум прве и последње акредитације, као и датум истицања важеће акредитације;
6. податке за контакт;
7. важећи обим акредитације.

Регистар је јаван и доступан на интернет порталу АТС-а www.ats.rs и садржи информације у вези важећих акредитација, повучених акредитација и тренутног статуса суспендованих акредитација.

Статус/промене статуса акредитација чувају се трајно у АТС-у. АТС води листу свих донетих одлука о акредитацији. Архивиране информације о статусу/промени статуса могуће је добити обраћањем на званичну мејл адресу АТС-а.

4.7 Регистар екстерно ангажованих оцењивача и техничких експерата и експерата ангажованих за поступак одлучивања о акредитацији

У складу са Законом о акредитацији ("Сл. гласник РС", бр. 73/2010 и 47/2021) АТС води Регистар екстерно ангажованих оцењивача и техничких експерата и експерата ангажованих за поступак одлучивања о акредитацији.

Регистар је јаван и доступан на интернет порталу АТС-а www.ats.rs.

4.8 Документација акредитованих тела за оцењивање усаглашености која се чува у АТС-у

АТС чува документацију акредитованих тела за оцењивање усаглашености поднету уз пријаву за акредитацију и све записе из поступака оцењивања и одлучивања о акредитацији, у периоду од најмање два циклуса акредитације, уз поштовање политике поверљивости.

5 АКТИВНОСТИ У ЦИКЛУСУ АКРЕДИТАЦИЈЕ

5.1 Опште

АТС спроводи активности у циклусу акредитације са циљем осигурања да акредитовано тело за оцењивање усаглашености стално испуњава захтеве за акредитацију за послове за које је акредитација додељена.

Ове активности обухватају оцењивања и надзорне активности. Надзорне активности подразумевају прикупљање и анализу свих информација значајних за одржавање статуса акредитованог тела за оцењивање усаглашености и комуникацију са телом за оцењивање усаглашености у вези са тим, што узимајући у обзир анализу ризика, може да подразумева захтев за предузимањем мера или ванредно оцењивање.

5.2 Оцењивања у циклусу акредитације (надзорна оцењивања)

5.2.1 Редовна оцењивања у циклусу акредитације

Прво оцењивање у циклусу акредитације се спроводи у интервалу од 6 до 9 месеци од датума додељивања акредитације, уколико није другачије одлучено у поступку одлучивања о акредитацији, а изузетно 12 месеци уколико је акредитација предуслов за овлашћивање/именовање.

Редовна оцењивања се реализују у складу са програмом оцењивања, по правилу, сваке календарске године, користећи примењиве технике оцењивања, водећи рачуна да период између два оцењивања на локацији клијента не може бити дужи од две године.

Интервал између оцењивања у циклусу акредитације, као и примењиве технике оцењивања зависе од резултата реализованих оцењивања, природе утврђених неусаглашености, ефективности мера спроведених у претходном периоду, резултата интерних провера, преиспитивања од стране руководства, резултата учешћа у ПТ активностима и међулабораторијским поређењима, резултата разрешења приговора, фреквенције промена у акредитованом телу за оцењивање усаглашености који могу утицати на статус акредитације и сл.

Тело за оцењивање усаглашености је у обавези да потребну документацију за реализацију редовног надзорног оцењивања достави најкасније 1 месец пре планираног термина реализације. У случају када тело за оцењивање усаглашености има намеру да се заједно са надзорним оцењивањем реализује и оцењивање у сврху проширења обима акредитације, пријаву за акредитацију је неопходно доставити најкасније 3 месеца пре планиране реализације надзорног оцењивања. По правилу, тим за оцењивање остаје исти у периоду од доделе акредитације до поновног оцењивања али ангажован у саставу који одговара планираним активностима оцењивања у складу са програмом оцењивања.

АТС примењује програм оцењивања којим обезбеђује да у току циклуса акредитације, применом одговарајућих техника оцењивања, буду оцењене оне активности оцењивања усаглашености које су репрезентативне за обим акредитације.

5.2.2 Ванредно оцењивање

Ванредно оцењивање се спроводи по потреби и то:

- када постоје приговори на рад акредитованог тела за оцењивање усаглашености;
- када се у акредитованом телу за оцењивање усаглашености догоде промене које могу утицати на услове под којима је додељена акредитација (промене правног статуса, организације, управљачке структуре, поступака оцењивања усаглашености, материјално-техничких и људских ресурса итд.);
- ако је, након суспензије, потребно да се провери да ли акредитовано тело за оцењивање усаглашености поново испуњава захтеве за акредитацију
- на основу информација о стању у акредитованом телу за оцењивање усаглашености, а које могу да утичу на статус додељене акредитације.

Одлуку о спровођењу ванредног оцењивања доноси директор АТС-а.

6 ОБНАВЉАЊЕ АКРЕДИТАЦИЈЕ

6.1 Поновно оцењивање

На захтев акредитованог тела за оцењивање усаглашености може се обновити акредитација.

Поступак за обнављање акредитације, у складу са Законом о акредитацији („Сл. гласник РС”, бр. 73/2010, 47/2021), траје најдуже четири месеца од дана подношења пријаве за акредитацију. Изузетно, рок од четири месеца се може продужити на писани захтев подносиоца пријаве, и то најдуже за четири месеца од дана истека рока од четири месеца.

Активности у вези обнављања акредитације започињу најмање 5 месеци пре истека важеће акредитације, достављањем од стране акредитованог тела за оцењивање усаглашености пријаве за обнављање акредитације са пратећом документацијом која је специфицирана у обрасцу *Пријаве за акредитацију*.

Све фазе поступка се реализују као и код почетне, акредитације, изузимајући реализацију прелиминарне посете, с тим да су временски рокови дефинисани за поједине активности прилагођени самој врсти оцењивања (оцењивање у циклусу акредитације) и максимално дозвољеном року за трајање поступка.

Поновно оцењивање је посебна врста оцењивања у циклусу акредитације.

Поновно оцењивање се мора реализовати у периоду важења акредитације. У случају да акредитовано тело за оцењивање усаглашености не поштује поступак за обнављање акредитације дефинисан овим правилима, не достави документацију/ тражене информације на захтев АТС-а и не омогући реализацију поновног оцењивања у циклусу акредитације, АТС ће донети одлуку о прекиду поступка акредитације. Одлуком о прекиду поступка обнављања акредитације, акредитовано тело за оцењивање усаглашености не губи аутоматски акредитовани статус (који важи до истека важења сертификата о акредитацији), али губи могућност обнављања акредитације. У том случају, по истеку акредитације, тело за оцењивање усаглашености има право на подношење нове пријаве за почетну акредитацију. Тело за оцењивање усаглашености има право жалбе на одлуку о прекиду поступка.

Сваки захтев за проширењем важећег обима током реализације поновног оцењивања третира се на начин да се поступак може продужити како је дефинисано Законом о акредитацији („Сл. гласник РС”, бр. 73/2010, 47/2021), имајући у виду обим активности које захтева то проширење обима.

У случају када тело за оцењивање усаглашености захтева да уз обнављање акредитације укључи и проширење важећег обима, пријаву је неопходно доставити најкасније 8 месеци пре истека важеће акредитације, како би се до истека акредитације, а најдуже за 8 месеци, завршио комплетан поступак. Достава пријаве за акредитацију у наведеном року је неопходна и уколико постоји потреба тела за оцењивање усаглашености да користи додатно време у поступку, односно како би се, на захтев тела за оцењивање усаглашености могло продужити максимално дозвољено време у коме тело за оцењивање усаглашености мора доставити документацију/ тражене информације на захтев АТС-а и/или у коме мора да омогући реализацију активности у процесу обнављања акредитације.

За поновно оцењивање се, по правилу, именује различит тим за оцењивање, у односу на тим који је реализовао претходна оцењивања у важећем циклусу акредитације. Изузетак представља потреба да се поновно оцењивање реализује комбинацијом других техника оцењивања (изузев оцењивања на локацији) када се у циљу управљања ризиком оцењивања може именовати тим који је реализовао претходна оцењивања.

За потребе поновног оцењивања тело за оцењивање усаглашености доставља тражени обим акредитације са, уколико је применљиво, јасно назначеним променама у односу на важећи обим акредитације (проширење, смањење, остале промене обима акредитације).

АТС задржава право да не прихвати реализацију оцењивања у сврху проширења обима акредитације које би се реализовало заједно са поновним оцењивањем, уколико пријава није достављена у дефинисаним терминима и/или уколико се током преиспитивања пријаве за акредитацију утврди да АТС није у могућности да благовремено обави оцењивање.

6.2 Продужење акредитације

Уколико због ванредних околности дође до кашњења у поступку обнављања акредитације које је проузроковано од стране АТС-а и одлука о акредитацији није донета до истека важеће акредитације, директор може донети одлуку о продужењу акредитације, до доношења одлуке о обнављању акредитације, а најдуже до 3 месеца од истека претходне акредитације, с тим да исто не може имати утицаја на време трајања поступка прописано овим правилима, односно одлуком о продужењу акредитације се не може продужити време трајања поступка које је прописано Законом о акредитацији.

7 ПРОМЕНЕ У ОБИМУ АКРЕДИТАЦИЈЕ

7.1 Проширење обима акредитације

За проширење обима акредитације акредитовано тело за оцењивање усаглашености се може пријавити у било које време током важења акредитације, што укључује и проширење обима акредитације у поступку обнављања акредитације, с тим што се у том случају не подноси посебна пријава за проширење обима акредитације (подноси се пријава за обнављање акредитације) односно у траженом обиму акредитације се идентификују послови оцењивања усаглашености за које тело за оцењивање усаглашености тражи проширење. Оцењивање у сврху проширења обима акредитације се може реализовати кроз самосталан поступак или

заједно са редовним оцењивањем у циклусу акредитације. Све фазе у поступку се реализују као и код почетног оцењивања, изузимајући реализацију прелиминарне посете.

Проширење обима акредитације не утиче на рок важења акредитације.

7.2 Смањење обима акредитације

Обим акредитације акредитованог тела за оцењивање усаглашености се може смањити на захтев тела за оцењивање усаглашености или након завршеног поступка оцењивања и донете одговарајуће одлуке о акредитацији.

Тело за оцењивање усаглашености има право жалбе уколико је незадовољно одлуком АТС-а о смањењу обима акредитације.

7.3 Остале промене обима акредитације

У сваком тренутку у циклусу акредитације, тело за оцењивање усаглашености може затражити измену важећег обима акредитације, а из разлога промене референтног документа за оцењивање усаглашености (стандард, правилник и др.), промене локације и др. Тело за оцењивање усаглашености је у обавези да уз захтев достави и објашњење у вези са захтеваним изменама, које укључује и анализу утицаја на његов рад и успостављени систем менаџмента, као и релеватну документацију/записе којима се то потврђује.

У зависности од насталих промена, АТС ће одлучити да ли ће донети одлуку о промени обима на основу достављених докумената, или ће се за потребе одлучивања о променама обима реализовати ванредно оцењивање коришћењем једне или више различитих техника оцењивања, о чему ће тело за оцењивање усаглашености бити обавештено писаним путем.

8 СУСПЕНЗИЈА АКРЕДИТАЦИЈЕ

8.1 Суспензија на захтев

Акредитовано тело за оцењивање усаглашености може током важења акредитације затражити од АТС-а суспензију акредитације, за део или укупан обим акредитације из разлога привремене спречености да обавља акредитоване послове оцењивања усаглашености уз поштовање захтева за акредитацију. Тражена суспензија се може одобрити највише до 6 месеци. Акредитовано тело за оцењивање усаглашености треба да затражи прекид суспензије у писаној форми најмање два месеца пре истека суспензије.

Суспензија акредитације се може укинути на основу резултата спроведеног оцењивања, или на основу достављених адекватних доказа о престанку околности које су довеле до суспензије.

Уколико се не стекну услови за прекид суспензије, АТС ће смањити обим акредитације у оном обиму у којем је изречена суспензија, односно укинути акредитацију уколико је била донета одлука о суспензији акредитације у целини.

Тело за оцењивање усаглашености има право жалбе уколико је незадовољно одлуком АТС-а о суспензији акредитације.

Трајање суспензије не утиче на рок важења акредитације.

8.2 Принудна суспензија

АТС може суспендовати акредитацију на основу резултата активности у циклусу акредитације, због неиспуњавања захтева за акредитацију или непоштовања уговорних и других обавеза од стране акредитованог тела за оцењивање усаглашености, резултата спроведеног оцењивања или на основу предлога Комисије за акредитацију. Ова суспензија

траје најдуже до 6 месеци, а може да обухвати део или цео обим акредитације. Акредитовано тело за оцењивање усаглашености треба да затражи прекид суспензије у писаној форми најмање два месеца пре истека суспензије. Принудна суспензија акредитације може се укинути на основу резултата спроведеног оцењивања или на основу достављених адекватних доказа о престанку околности које су довеле до суспензије.

Уколико се не стекну услови за прекид суспензије, АТС ће смањити обим акредитације у оном обиму за који је донета одлука о суспензији, односно укинути акредитацију уколико је донета одлука о суспензији акредитације у целини.

Тело за оцењивање усаглашености има право жалбе уколико је незадовољно одлуком АТС-а о принудној суспензији.

Трајање суспензије не утиче на рок важења акредитације.

9 ПРЕСТАНАК АКРЕДИТАЦИЈЕ

9.1 Одустајање од акредитације

Акредитовано тело за оцењивање усаглашености може одустати од додељене акредитације из било којих разлога и у писаној форми затражити од АТС-а повлачење акредитације у било ком тренутку.

9.2 Повлачење акредитације

АТС може повући додељену акредитацију на основу резултата активности у циклусу акредитације, због неиспуњавања захтева за акредитацију или непоштовања уговорних и других обавеза акредитованог тела за оцењивање усаглашености, на предлог Комисије за акредитацију. Посебно, АТС ће покренути процес повлачења акредитације уколико током активности у циклусу акредитације дође до доказа о обмањујућем понашању, намерном давању неистинитих информација или прикривању информација, односно доказа о злоупотреби акредитације или кршењу правила акредитације од стране акредитованог тела за оцењивање усаглашености. Након повлачења акредитације, акредитовано тело за оцењивање усаглашености је у обавези да АТС-у врати додељени Сертификат о акредитацији и Обим акредитације и обавезе се писаном изјавом да ће предузети све мере да после повлачења акредитације не користи симбол акредитације или комбиноване знакове или да се текстуално више не позива на акредитацију нити на статус АТС-а као потписника EA MLA, IAC MRA и/или IAF MLA споразума.

Акредитовано тело за оцењивање усаглашености има право жалбе уколико је незадовољно одлуком АТС-а о повлачењу акредитације.

Тело за оцењивање усаглашености, коме је повучена акредитација, може поднети нову пријаву за акредитацију након повлачења акредитације, односно након 12 месеци од датума повлачења акредитације, ако је повлачења акредитације уследило због злоупотребе акредитације.

10 ПРИГОВОРИ И ЖАЛБЕ

10.1 Приговори

Директор АТС-а одлучује о приговорима од стране било које особе или организације у вези са активностима АТС-а или тела за оцењивање усаглашености, у складу са процедуром *Решавање приговора и жалби, АТС-ПР16*, која су доступна на интернет порталу www.ats.rs.

АТС мора:

- разматрати оправданост приговора;
- обезбедити да приговор најпре размотри акредитовано тело за оцењивање усаглашености;
- одговорити подносиоцу приговора;
- предузети одговарајуће мере и оценити њихове ефекте.

Приговори достављени АТС-у, а који се односе на тела акредитована од стране других акредитационих тела се упућују надлежном акредитационом телу.

10.2 Жалбе

На одлуке о акредитацији може се поднети жалба АТС-у у року од 15 дана од дана достављања одлуке, у складу са процедуром *Решавање приговора и жалби, АТС-ПР16* која је доступна на интернет порталу www.ats.rs. О жалби одлучује Комисија за жалбе у року од 30 дана од дана пријема жалбе. Комисију за жалбе образује Управни одбор АТС-а.

Одлука Комисије за жалбе је коначна и против ње се може покренути управни спор.

11 ОБАВЕЗЕ

11.1 Обавезе тела за оцењивање усаглашености

Тело за оцењивање усаглашености је у обавези да се у свом раду придржава установљене организације, сопствених правила и поступака који су били основа за добијање акредитације, као и да пружа услуге оцењивања усаглашености својим корисницима поштујући правила акредитације и захтеве за акредитацију.

Тело за оцењивање усаглашености је у обавези да омогући АТС-у и његовим представницима праћење усаглашености са правилима акредитације и одговарајућим захтевима за акредитацију што подразумева, али се не ограничава на:

- сарадњу у мери колико је АТС-у неопходно да оцени испуњеност захтева за акредитацију;
- обезбеђивање да особље АТС-а током присуства на локацији тела за оцењивање усаглашености или локацији његових клијената за потребе оцењивања, буде смештено у адекватним условима и опремљено адекватном личном заштитном опремом, уколико је таква неопходна, како би се смањио ризик по здравље и безбедност на прихватљив ниво и како би се задовољили законски захтеви;
- омогућавање приступа свим релевантним подручјима рада тела за оцењивање усаглашености, што укључује потребне аранжмане на свим локацијама где се обављају активности оцењивања усаглашености и осведочења код клијената тела за оцењивање усаглашености, када то захтева АТС, у мери колико је то неопходно за оцену испуњености захтева за акредитацију;

- обезбеђење правно важећег споразума са својим клијентима којим их обавезују да обезбеде реализацију осведочења, када је то применљиво. Посебно, у случајевима сертификационих тела за сертификацију система менаџмента, правно важећи споразум мора да укључи информације о присуству АТС-а током обављања послова провере у сврху осведочења уколико је клијент изабран за осведочење, да одбијање осведочења мора бити оправдано и прихваћено од стране сертификационог тела и АТС-а, као и да одбијање може довести до повлачења акредитације ако разлози за одбијање нису прихваћени;
- стављање на располагање докумената и записа који се односе на активности оцењивања усаглашености када то АТС захтева, а у циљу омогућавања реализације оцењивања и надзорних активности, у мери колико је то неопходно за оцену испуњености захтева за акредитацију;
- започне активности поновног оцењивања у роковима које је програмом оцењивања утврдио АТС пре истека важеће акредитације, достављањем пријаве за обнављање акредитације са пратећом документацијом;
- плаћање трошкова акредитације у прописаним роковима, у складу са Одлуком о висини трошкова акредитације;
- очување поверљивости информација и података до којих се дође у поступку акредитације;
- обавезу да благовремено обавести АТС о свим променама (укључујући и планове уколико се ради о унапред планираним активностима), које имају утицаја на статус акредитације, односно
 - промене у правном, власничком или организационом статусу;
 - промене организације, руководства и кључног особља;
 - промене овлашћених особа за потписивање исправа о усаглашености, где је применљиво;
 - промене политика, ресурса и локација;
 - промене садржаја шеме за оцењивање усаглашености (нпр. сертификационе шеме);
 - промене састава комисије за сертификацију и других органа које одражавају утицај заинтересованих страна за сертификацију, где је применљиво и
 - остале промене које имају утицаја на испуњавање захтева за акредитацију.

Након анализе могућег утицаја насталих промена на статус акредитације, АТС ће одлучити о начину верификације истих, што може укључити и оцењивање на локацији тела за оцењивање усаглашености.

Акредитовано тело за оцењивање усаглашености је такође у обавези да:

- своју акредитацију не користи на начин који би угрожавао репутацију АТС-а, водећи нарочито рачуна да се таквим коришћењем не ствара недоумица у погледу обима и садржаја додељене акредитације и да не даје никакве изјаве о својој акредитацији које се, по овим правилима, могу сматрати злоупотребом додељене акредитације;
- да тврди да је акредитовано само за онај обим за који је акредитација додељена;
- у случају било каквих недоумица око коришћења акредитације која му је додељена, обрати АТС-у за добијање аутентичног тумачења;

- у уговоре са корисницима услуга или у своје исправе о усаглашености не уноси било какве одреднице које наводе на закључак да је акредитацијом, предмет оцењивања усаглашености потврђен од стране АТС-а;
- не користи термин „акредитација“ или било који сличан израз у вези са својим пословним именом или се на други начин представи као пружалац услуге акредитације дефинисане у Закону о акредитацији или се позива на било које друге услуге оцењивања усаглашености под именом „акредитација”, а које спадају у делокруг акредитационих активности АТС-а;
- у случају суспензије акредитације делимично или у целини, мора одмах да престане да издаје исправе о усаглашености (укључујући и налепнице), као и друга документа које садрже симбол акредитације или комбиноване знакове или позивање на акредитацију или на статус АТС-а као потписника мултилатералних споразума у складу са Правилима за коришћење симбола акредитације, позивање на акредитацију и позивање на статус АТС-а као потписника ЕА МЛА, ИЛАС МРА и ИАФ МЛА споразума и који се односи на активности за које је акредитација суспендована, као и на веб-страници;
- након повлачења акредитације врати АТС-у Сертификат о акредитацији и Обим акредитације; након престанка акредитације, истеком или укидањем треба да престане са изношењем било каквих тврдњи да је и даље акредитовано или да дистрибуира било какав документ/предмет који би садржао симбол акредитације или комбиноване знакове или текстуално позивање на акредитацију или статус АТС-а као потписника мултилатералних споразума у складу са *Правилима АТС-а за коришћење симбола акредитације, позивање на акредитацију и позивање на статус АТС-а као потписника ЕА МЛА, ИЛАС МРА и ИАФ МЛА споразума*, што подразумева и уклањање истих са веб-странице;
- уколико је акредитација укинута писано обавести своје клијенте и наложи им да престану са употребом симбола акредитације, уколико је примењиво и о томе обавести АТС писаним путем;
- да помогне у истраживању и решавању свих приговора упућених АТС-у на тело за оцењивање усаглашености везаних за акредитацију;
- обезбеди чување исправа о усаглашености и припадајућих записа у току једног циклуса акредитације;
- одмах обавести АТС и обезбеди чување записа у вези насталих инцидентних ситуација које се односе на безбедност производа обухваћених обимом акредитације, као и записе од стране корисника његових услуга или треће стране (на пример записи правосудних органа) и податке о предузетим мерама у вези насталих инцидентних ситуација;
- достави АТС-у детаље о мерама правосудних органа, које су предузете против њега, а у вези пружених услуга из обима акредитације;
- када су овлашћена/именована од стране надлежних органа на основу акредитације редовно извештавају АТС о важећем статусу овлашћивања/именовања (добивање, одузимање и сл.).

Акредитовано сертификационо тело односно тело које је поднело пријаву за акредитацију, је у обавези да сваке године, а на захтев АТС-у достави:

- ажурну листу сертификованих клијената;
- листу консултаната који су били ангажовани на успостављању система менаџмента њиховим сертификованим клијентима;
- ажурну листу аудитора/проверавача/оцењивача са следећим информацијама: име и презиме, квалификације, радно искуство, техничка компетентност (нпр. IAF код, област сертификације) и списак клијената које су оцењивали;
- листу земаља у којима сертификационо тело издаје акредитоване сертификате и број издатих сертификата у свакој земљи;
- листу земаља у којима сертификационо тело спроводи активности сертификације са фиксних локација (сталне просторије сертификационог тела где се обављају послови сертификације и/или управља сертификационим телом, без обзира на њихово место и однос са сертификационим телом);
- листу земаља из којих сертификационо тело ангажује особље за обављање послова оцењивања усаглашености (интерно или екстерно особље које спроводи активности сертификације у име сертификационог тела) за спровођење активности сертификације;
- да предочи механизме којима управља свим активностима које се одвијају на локацијама у иностранству или које изводи ангажовано особље за обављање послова оцењивања усаглашености.

Акредитовано сертификационо тело за сертификацију система менаџмента, осим наведених листа, у обавези је и да до краја јануара сваке године достави АТС-у следеће податке (према земљи и према стандарду по коме обавља сертификацију): број акредитованих сертификата који су важећи на крају децембра, број аудитора/проверавача/оцењивача, број остварених преноса сертификације, број закаснелих провера и број остварених проверавач дана, на основу упутства које ће том приликом добити од АТС-а.

Сертификационо, односно контролно тело, пре подношења пријаве за акредитацију мора имати реализовану најмање једну сертификацију, односно контролисање за сваку пријављену шему сертификације односно област контролисања.

Сертификационим телима за сертификацију система менаџмента акредитација може бити додељена само за IAF кодове/категорије ланца исхране/техничке области, за које је сертификационо тело извршило доношење одлуке о сертификацији – доделило сертификацију.

Уколико је акредитација предуслов за именовање/овлашћивање, акредитација може бити додељена и уз осведочење у рад тела за оцењивање усаглашености у симулираним условима. Именовано/овлашћено акредитовано тело за оцењивање усаглашености је у обавези да обавести АТС о свом првом оцењивању усаглашености ради осведочења АТС-а у рад у реалним условима. Уколико осведочење не буде омогућено до првог редовног надзорног оцењивања, АТС ће суспендовати додељену акредитацију.

Акредитована тела за оцењивање усаглашености могу бити суочена са ситуацијом (из техничких или економских разлога) да у одређеном временском периоду не обављају поједине активности оцењивања усаглашености за које су акредитовани. Ове активности се називају „успаване активности”.

АТС ће омогућити одржавање ових активности у обиму акредитације и обезбеђење истих корисницима тела за оцењивање усаглашености кроз екстерну набавку услуга (подуговарање) под условом да се одржавају сва документа која су неопходна за управљање пословима, да се одржавају ресурси (особље и опрема) за обављање ових послова и да се прате стандарди/прописи/друга релевантна документа у вези са овим активностима, да се одржавају уговори са екстерним испоручиоцима, да се утврде мере које треба предузети у случају да се активности наставе. Активност се проглашава „успаваном” годину дана након последњег обављања активности односно када се активност не обавља годину дана о чему је неопходно доставити информацију АТС-у. Ова активност односно послови оцењивања усаглашености могу бити део обима акредитације најдуже две године. О првом поновном активирању „успаваних активности” тело за оцењивање усаглашености је у обавези да обавести АТС, који ће одлучити о активностима које ће предузети како би се новонастала ситуација верификовала. Ове активности могу да обухвате и ванредно оцењивање које укључује осведочење у рад тела за оцењивање усаглашености.

Након две године, АТС ће смањити, односно повући додељену акредитацију за послове оцењивања усаглашености за успаване активности.

Сертификационо тело за сертификацију система менаџмента не сме под акредитацијом да нуди и пружа услуге сертификације система менаџмента у складу са стандардима које АТС користи за акредитацију тела за оцењивање усаглашености (нпр. ISO/IEC 17025, EN ISO 15189 и сл.).

Детаљи у вези позивања на статус акредитације и коришћење симбола акредитације су утврђени правилима за коришћење симбола акредитације и позивање на акредитацију. АТС ће, у случају некоректног позивања на акредитацију и коришћења симбола акредитације предузимати мере које могу укључити захтев за корективним мерама, ванредно оцењивање, суспензију или укидање акредитације.

Тело за оцењивање усаглашености је у обавези да се приликом обављања акредитованих активности у иностранству, постојања локација тела за оцењивање усаглашености у другим земљама, придржава *Правила прекограничне акредитације АТС-ПА05*, која су доступна на интернет порталу www.ats.rs.

Тело за оцењивање усаглашености је у обавези да у случају потребе осведочења у рад АТС-а од стране тима за оцењивање из ЕА или друге међународне организације за акредитацију, у оквиру којих АТС има потписан мултилатерални споразум о међусобном признавању, прими током оцењивања од стране АТС-а, чланове тима за оцењивање из ЕА или друге међународне организације за акредитацију, који ће пратити и посматрати рад тима за оцењивање АТС-а.

Тело за оцењивање усаглашености је у обавези да се сагласи са присуством представника органа, односно организација надлежних за припрему, односно доношење одређених техничких прописа, који могу учествовати у делу поступка акредитације тела за оцењивање усаглашености у сврху именовања, односно овлашћивања, а уз поштовање правила поверљивости и других општих аката АТС.

Тело за оцењивање усаглашености је у обавези да учествује у међулабораторијским поређењима (interlaboratory comparison-ILC) и програмима за испитивања оспособљености (proficiency testing-PT), у складу са *Правилима о учењу у међулабораторијским поређењима и програмима за испитивање оспособљености, АТС-ПА02* која су доступна на интернет порталу www.ats.rs.

11.2 Обавезе АТС-а

11.2.1 Обавезе према телима за оцењивање усаглашености

АТС је у обавези да обезбеди:

- да се поступци оцењивања ограниче на оцену усаглашености са захтевима за акредитацију;
- да особље које учествује у поступцима акредитације буде компетентно независно и непристрасно;
- да особље које учествује у оцењивањима на локацији тела за оцењивање усаглашености поштује прописане мере заштите здравља и безбедности на раду;
- очување поверљивости информација и података до којих се дође у поступку акредитације;
- јавну доступност ажурних информација о додељеним акредитацијама;
- правовремено информисање о променама захтева за акредитацију узимајући, по потреби, у обзир мишљења заинтересованих страна, као и о начинима на који ће верификовати да ли је свако акредитовано тело за оцењивање усаглашености извршило неопходна прилагођавања;
- правовремено информисање о активностима које тело за оцењивање усаглашености треба да спроведе како би се статус додељене акредитације одржао или како би се обезбедила усаглашеност са одредбама датим у уговору о акредитацији, као и временским роковима за испуњење тих захтева и последицима које могу уследити уколико тело за оцењивање усаглашености не успе да се усагласи са захтевима у предвиђеном року.
- информације о обезбеђењу прихватљиве следљивости резултата мерења;
- о међународним аранжманима у које је укључено.
-

11.2.2 Обавезе према међународним организацијама за акредитацију

АТС као потписник мултилатералних аранжмана о међусобном признавању (ЕА МЛА, ИЛАС МРА и ИАФ МЛА) поштује све релевантне ЕА, ИЛАС и ИАФ обавезујуће смернице које се односе на поступак акредитације, односно на акредитациона тела и тела за оцењивање усаглашености.

Списак обавезујућих и информативних докумената, које су издале међународне организације за акредитацију дат је у документу ЕА-INF/01, чије важеће издање је доступно на адреси <http://www.european-accreditation.org>.

АТС као потписник ЕА МЛА поштује захтеве из документа ЕА-1/06 који садржи критеријуме за потписивање и одржавање ЕА МЛА.

12. ПРЕКОГРАНИЧНА АКРЕДИТАЦИЈА

Политика коју АТС примењује у поступку акредитације тела за оцењивање усаглашености са седиштем изван територије Републике Србије и тела за оцењивање усаглашености из Републике Србије која обављају послове оцењивања усаглашености у иностранству, утврђена је *Правилима прекограничне акредитације, АТС-ПА05*.

13. ПРЕЛАЗНЕ ОДРЕДБЕ

Ова Правила ступају на снагу и примењују се од 01.11.2021. године, а до тада се примењују Правила акредитације АТС-ПА01, издање 12 од јула 2019. године.

в.д. ДИРЕКТОРА

проф. др Ацо Јанићијевић